

Pázmány Law Working Papers

2020/17

Barnóczki Dávid

A versenyjog célja

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Pázmány Péter Catholic University Budapest
<http://www.plwp.eu>

A VERSENYJOG CÉLJA

BARNÓCZKI DÁVID

Budapest

2020. január 7.

Jelen cikk a verseny illetve a versenyjog céljait kíséri meg röviden feltárni. Ennek kapcsán ismertetésre kerül némely jelentősebb versenyelmélet, amely időszakonként más és más hatást gyakorolt a célok meghatározására és elérésére. Bemutatásra kerül egy-egy országnak, illetve az Európai Uniónak a versenyjogi szabályozással elérni kívánt célkitűzései, valamint különböző versenypolitikák. Említésre kerül annak szükségessége, hogy a mindenkori szabályozás hatékony választ adjon az eddig nem látott kihívásokra is. Napjaink gyorsan változó világában a versenyhatóságok olyan új problémákkal néznek szembe, köztük a csúcstechnológiai piacon tevékenykedő cégek magatartásainak következtében, amelyhez a jognak hatékony segítséget kell nyújtania. Nem lehet megfelelően fellépni a versenyellenes gyakorlatot folytató vállalkozásokkal szemben, és eredményes eszközt adni a versenyhatóságok kezébe anélkül, hogy ne volna a jogalkotónak megfelelő célja a szabályozással kapcsolatban. Demokratikus államokban a verseny védelme és fenntartása a társadalom alapvető érdekét szolgálja, így a verseny biztosítása fokozott jelentőségű értéket képvisel. Ahol a versenyjogi szabályozás nem megfelelő, illetve annak kikényszerítése nem hatékony, ott a vállalkozások olyan hatalomra tehetnek szert, amely során már az egyes államok szuverenitása is megkérdőjelezhető.

I. A verseny létezése, mint feltétel

Az, hogy a verseny létrehozása, illetve megőrzése milyen célt szolgál az időszakonként, és egyes államoként változhat. Befolyásolhatják történelmi, társadalmi, politikai, jogi és gazdasági körülmények, valamint az államforma is.

Totalitárius berendezkedésű államokban versenyről, mint önmagáról nincs is szó, hiszen gyakorlatilag az állami kontroll végig jelen van, és a hatalom jóváhagyása nélkül nem igen lehet szabadon gazdasági tevékenységet folytatni. Mindemelllett az állami tulajdonban lévő és egyben a piacot uraló vállalkozások között szintén nem beszélhetünk versenyről. Erre tekintettel a versenyt magát az olyan államok esetében érdemes vizsgálni, ahol működő piacgazdaság létezik. Mindez például különösen érdekessé teszi Kína helyzetét, amely történelmi átalakuláson megy keresztül a központosított gazdaságból a piacgazdaság felé vezető úton. Kínában a gazdasági reformok 1978-ban kezdődtek, amikor még a gazdaságban kizárólag az állam játszotta a főszerepet, és a kisebb vállalkozások elhanyagolhatóak voltak, aminek következtében gyakorlatilag verseny sem létezett. Ekkor még a kommunista előrehaladás jegyében támogatta az állam a 'munkaversenyt', miközben a profit orientáltságot elítélte, és amelyet a korrump kapitalista rendszerek termékének tulajdonított. 1992-ben viszont jelentősen megindultak a gazdaság átalakítására tett reformok, és a Kínai Kommunista Párt kongresszusán hivatalosan is kihírdették, hogy a kínai gazdasági reformok célja 'a szocialista piacgazdaság' megvalósítása, amely érintette többek között a banki szektort, az adó rendszert, és az állami tulajdonban lévő vállalkozásokat, ezen kívül megindult a magánkézben lévő vállalkozások térnyerése is. Habár 2003-ban a magánszektor jelentősége még mindig csekélynek volt

mondható az állami szerepvállaláshoz képest, ez mégis jelentős változás az 1978-as évben uralkodó állapotokhoz viszonyítva, amikor a piacon gyakorlatilag csak állami vállalatok voltak jelen.¹ Mindezen körülmények arra készítették Kínát is, hogy átgondolja a versenyjogát, és lépéseket tegyen a verseny előmozdítása érdekében, habár egyes szektorokban továbbra is prioritásnak tekinti a domináns állami szerepvállalást. Ennek következtében a politikai döntéshozók még mindig nagy kihívással néznek szembe a tekintetben, hogy hogyan hangolják össze a versenyt elősegítő új koncepciókat és célokat a szocialista piacgazdasággal.² Minderre tekintettel a versenyről való gondolkodást nagymértékben meghatározza az, hogy koronként ahhoz hogyan viszonyulnak az emberek.

II. Versenyelméletek

Az egyes versenyelméletek és versenyiskolák jelentősen hozzájárultak ahhoz, hogyan tekintsünk a verseny lényegére. Napjainkban a versenypolitikákat nem csak a jogtudósok és jogalkalmazók befolyásolják, figyelemmel arra, hogy a versenyről való gondolkodást komoly gazdasági alapok is áthatják. Több fontos versenyelméleti irányzat létezik, melyek szerteágazóan elemezhetőek az ahhoz kapcsolódó jogirodalomban. A versenyjogi célok vizsgálata vonatkozásában azonban a következőket lehet kiemelni.

A klasszikusok közé tartozó Adam Smith szerint a verseny hiányában a gazdasági szereplők nem reagálnának a piac változásaira, így például a kereslet alakulására sem. Egy *láthatatlan kéz* az, ami miatt az egyének a jólétük maximalizálása iránti törekvésükkel az egész társadalmi jólétet mozdítják elő.³ Smith a *Vizsgálódás a nemzetek jólétének természetéről és okairól* című könyvében úgy fogalmaz, hogy az egyén „...csak saját nyereségét keresi, mikor azt úgy irányítja, hogy annak termelése a legnagyobb értékű legyen. Ebben is, mint sok más esetben, láthatatlan kéz vezeti őt egy cél felé, melyet ő nem is keresett. A társadalomnak pedig nem is éppen baj, hogy ő ezt a célt nem ismeri. Azzal, hogy ő saját érdekét követi, gyakran a társadalomét eredményesebben mozdítja elő, mint ha annak előmozdítása lett volna valóságos célja. Sohasem láttam még, hogy sok jót okoztak volna azok, akik úgy mutatták, hogy a közösség javáért kereskednek. Ez a tetszelgés nem is igen szokásos a kereskedőknél, és igen kevés szóval el lehet őket ettől téríteni.”⁴ Az egyéni és közösségi érdekek összehangolását két gazdaságon kívüli és egy gazdasági erő tudja biztosítani: 1) a társadalom morális szabályai, 2) egy olyan gazdasági intézményi rendszer, amely megakadályozza az erkölcstelen (tisztelegtelen, bűnös) piaci magatartásokat, 3) olyan verseny fenntartása, amely ösztönzően hat a még hatékonyabb piaci magatartások megvalósítására. Ezen kívül Smith hangsúlyozza, hogy a további társadalmi (morális és politikai) korlát szükséges ahhoz, hogy élvezni lehessen a piaci verseny miatt létrejövő jóléti előnyöket. Ennek következtében Smith nagyon gyanakvóan figyelte a vállalkozások összejárását és a tisztelegtelen piaci magatartásokat.⁵

A neoklasszikus *árelmélet* legfontosabb versenypolitikai következménye az volt, hogy megpróbálták elérni a *tökéletes verseny* ideálját. Két főbb irányzatot lehet elkülöníteni. Az 1930-as évek válsága (1929-1940) előtt úgy gondolták, hogy a tökéletes versenyt

¹ Bruce M. OWEN, and Su SUN, and Wentong ZHENG: China's Competition Policy Reforms: The Antimonopoly Law and Beyond. *Stanford Law and Economics Olin Working Paper*, no. 339. April 2007., 9-10. <https://ssrn.com/abstract=978810>

² Uo. 14.

³ Oliver BUDZINSKI: Pluralism of Competition Policy Paradigms and the Call for Regulatory Diversity. *Philipps-University of Marburg Volkswirtschaftliche Beiträge*, no. 14/2003. October 1, 3. 2003. <https://ssrn.com/abstract=452900>

⁴ Adam SMITH: *Vizsgálódás a Nemzetek Jólétének Természetéről és Okairól*. I. kötet. Budapest, Magyar Közgazdász Társaság, 1940., 488-489.

⁵ BUDZINSKI i. m. 3-4.

megvalósíthatják állami beavatkozás nélkül is, mivel a piac képes önmagát 'meggyógyítani', így ki tudja egyenlíteni a kereslet-kínálatot. Ezzel ellentétben a másik szemlélet szerint erősebb intervenciók politika révén lehetséges elérni a tökéletes versenyt, amennyiben a piac nem képes az optimális jóléti feltételeket teljesíteni.⁶

Az 1930-as évekbeli válság következtében kétségessé vált, hogy a szabad piac önmagában működőképes lehet-e, és hogy a gazdaság helyre tudja-e állítani, illetve meg tudja-e gyógyítani önmagát. Az árelmélettel szemben az a vélemény fogalmazódott meg, hogy a tökéletlenség elfogadható lehet, amely betudható például a nem megfelelő piaci átláthatóságnak, és a földrajzi eltéréseknek. Sőt akár mindennek az együttes hatása még a piac fejlődéséhez is vezethet. Fontossá vált a piac struktúrája és a vállalkozások magatartása. Ezt az ún. *struktúra-viselkedés-teljesítmény* modell (SVT modell) jeleníti meg, amelynek fő képviselője a harvardi iskola. Az elmélet képviselői gyakorlati tapasztalatokból indultak ki. A piac működőképességet hangsúlyozták a piac tökéletességével szemben. Álláspontjuk szerint a piaci koncentráció, és a belépési korlátok versenyellenes piaci magatartásokhoz vezetnek. Minderre tekintettel felléptek az erőfölényes vállalkozásokkal és a versenyt korlátozó megállapodásokkal szemben. A harvardi iskola sokféle prioritást tartott szem előtt, így többek között gazdasági, és nem gazdasági célokat is. Példaként említhető a hatékonyság növelése, a fogyasztói jólét, az innováció elősegítése, a tisztességes jövedelem elosztás, a kisvállalkozások támogatása, a tisztességtelen verseny elleni védelem, a különböző nagyságú piaci részesedéssel rendelkező vállalkozások sokszínűsége, a piaci erővel szembeni védelem, a nemzetközi versenyképesség, a gazdaságilag visszamaradott régiók fejlesztése, az alacsony munkanélküliség, a munkahelyek védelme és a stratégiai iparágak támogatása.⁷

Az 1970-es évekbeli olajválság idején az Egyesület Államokban a chicagói iskola befolyása nyert teret. A figyelmük középpontja nem a piac szerkezetére irányult, és elutasították az SVT modell alkalmazását is. Álláspontjuk szerint a hatékonyság az egyetlen cél, ellentétben a harvardi iskola többcélú felfogásával. A teljes jólétre fókuszál. A piaci erőt a hatékonyságnövelés eszközének tekintik, erre figyelemmel a piac koncentráltóságát nem ítélik el. Mindez a méretéből származó hatékonyságnak köszönhető. A chicagói iskola szemlélete hatott többek között a fúziók, a vertikális megállapodások, a 'felfaló árazást' követő stratégiák, és a belépési korlátok megítélésére is.

Az 1980-as években jelent meg a *támadható piacok* elmélete. A lehetséges verseny áll a figyelme középpontjában. Nem kell tartani a monopóliumoktól, mindaddig, amíg a piac versenyképessége megmarad, hiszen az ún. *'hit-and-run'* belépés során a monopolhelyzetű vállalkozás aratja le a profitot. A vállalkozásoknak a magatartásukat úgy kell kialakítaniuk, mintha versenyző piacon tevékenykednének.⁸

Az Európai Bizottság (továbbiakban: Bizottság) szemléletében megfigyelhető manapság az ún. *'more economic approach'*, ami azt jelenti, hogy az ügyeket olyan módon közelítik meg, amely során a döntések közgazdasági megindokolására, illetve alátámasztására nagyobb figyelmet fordítanak. Ennek következtében a Bizottság az eljárások során olyan modellezésekre, matematikai számításokra és gazdasági elemzésekre támaszkodik, amelyek révén az egyes magatartásoknak a piacra gyakorolt valós vagy potenciális hatásairól próbál meg minél pontosabb összképet kapni. Mindez például a versenykorlátozó megállapodások és az összefonódások megfelelő megítélésénél igen hasznos lehet, illetve az erőfölénnyel való visszaélés megállapítása során is. A Bizottság korábbi biztosa, Mario Monti, ki kívánta terjeszteni a *'more economic approach'* alkalmazását a fúzió kontrollra is, annak érdekében, hogy az eljárások során nagyobb hangsúlyt fektessenek a gazdaságanalitikai eszközök használatára. Ezen megközelítés elterjedésének volt köszönhető például a 139/2004-es számú

⁶ Uo. 5.

⁷ Uo. 6-7.

⁸ Uo. 10.

a vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről szóló rendeletet megszületése is.⁹ 2002-ben Monti biztos úgy fogalmazott, hogy „olyan radikális változásokat fogunk elfogadni, amelyek szükségesek annak érdekében, hogy a fúziók vizsgálata olyan módon folytatódjon le, amely során még mélyrehatóbb és még erősebb alapokon nyugvó közgazdasági indokolás történik, és amely tovább erősíti annak garanciáját, hogy a fúziókontroll tekintetében megfelelő módon valósuljon meg az eljárás.”¹⁰

A korábbi EK-Szerződés 82. cikke alapján a Bizottság például – az Advanced Micro Devices-nak a 2000. október 18. napján benyújtott panaszra következőben indult eljárásban – nagy terjedelmű és átfogó gazdasági elemzést folytatott le az amerikai processzorgyártó Intel Corporation (továbbiakban: „Intel”) ellen, amely ügyben egyesek szerint az erőfölénnyel való visszaélés megállapítása során a *'more economic approach'* megközelítést itt próbálták meg először alkalmazni a gyakorlatban.¹¹ A Bizottság a 2009. évi döntésében megállapította, hogy az Intel visszaélt az erőfölényes helyzetével és megsértette az EK-Szerződés 82. cikkét, amelynek következtében 1 060 000 000 euró bírságot szabott ki,¹² figyelemmel arra, hogy az Intel 70 % körüli piaci részesedéssel rendelkezett, és árendedményeket nyújtott az egyes gyártóknak, amennyiben azok kizárólag, vagy majdnem kizárólagosan a teljes ellátási szükségletüket tőle vásárolják.¹³

A nagyobb gazdasági megközelítés alkalmazásával a cél az, hogy mennyiségi analízisek révén csökkentsék az esetleg hibás döntések számát, így például az ún. I-es és II-es típusú hiba (*error type 1, error type 2*) kockázatát. Előbbi esetében tévesen tekintenek egy magatartást a piaccal ellentétesnek, míg utóbbi esetében jóváhagynak egy versenyellenes magatartást. Továbbá elméletben ezen eszközök útján felmérhető például az adott összefonódásnak az esetleges versenyre gyakorolt káros, valamint a versenyt elősegítő hatásai, aminek következtében lehetőség nyílik megalapozott döntést hozni az adott eljárás során. Azonban ezen megközelítéssel szemben gyengességként hozható fel, hogy a gazdasági elemzések használata a jogi megítélés során ahhoz vezethet, hogy sokkal nehezebbé válik a vállalkozások számára az egyes eljárások kimenetelének kiszámíthatósága, amely viszont a jogbiztonság csökkenését eredményezheti.¹⁴

Az egyes versenypolitikák általában többféle elméletből, illetve azoknak egyes elemeiből tevődnek össze. A fő következtetés az az, hogy az egyes rendszereknek, illetve rezsimeknek a versenypolitikájukat úgy kell kialakítaniuk, hogy mindig naprakészek legyenek a fejlődésre és a megújulásra. A tudomány új versenyjogi elméleteket fog eredményezni, és az egyes politikai paradigmaváltások szintén fejleszthetők a régebbi elméletekre. Az egyes elméletek, illetve politikák erre tekintettel mindig időlegesek, egy meghatározott korszakra adnak választ, és határozzák meg a célokat. Ezért a rendszereknek képesnek kell lenniük megújulni, és nyitottá kell válniuk az egyes új megoldásokra. Az új technikák-technológiák megjelenése új típusú versenyellenes magatartásokat eredményezhet, amelyek így új feladatok elé állítják a jogalkotókat és jogalkalmazókat. „A versenypolitika a jól működő digitális

⁹ Anne WITT: From Airtours to Ryanair: Is the More Economic Approach to EU Merger Law Really About More Economics? *Common Market Law Review*, 49: 217–246, 2012. (2013). 3. <https://ssrn.com/abstract=2362926>

¹⁰ Prof. Mario MONTI: a radical reform European Commission, SPEECH/02/545, Brüsszel, 2002. november 7.): *IBA Conference on EU Merger Control* https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/SPEECH_02_545: „We will adopt changes, as radical as needed, to ensure that our merger investigations are conducted in a manner which is more thorough and more firmly grounded in economic reasoning and to further strengthen the due process guarantees built into our merger proceedings.”

¹¹ Petit NICOLAS: *Intel, Leveraging Rebates and the Goals of Article 102 TFEU*. May 20, 2015., 4. <https://ssrn.com/abstract=2567628>

¹² [COMP/C-3/37.990. sz. ügy \(Intel\), HL C227/13., 2009.9.22., 1803. bek.](#)

¹³ [A Bizottság határozatának összefoglalója \(2009. május 13.\) az EK-Szerződés 82. cikke és az EGT-megállapodás 54. cikke szerinti eljárásról \(COMP/C-3/37.990. ügy - Intel\) 2009/C 227/07, HL C 227/13., 2009.09.22., 22. bek.](#)

¹⁴ WITT i. m. 11.

egységes piac kialakításának szerves része. A digitális korszak hatására teljesen új piaci szereplők kerültek előtérbe, köztük olyanok is, amelyek igen gyorsan jelentős technológiai szolgáltatókká váltak. A számos jelenlegi és kialakuló digitális piacot uraló sikeres vállalatok innovációi megkönnyítik a polgárok és a vállalkozások életét, de továbbra is alapvető fontosságú, hogy befolyásukat ne használják a verseny aláásására.”¹⁵ Új problémák elé állítja a versenyhatóságokat az olyan, a csúcs-technológiai piacon tevékenykedő cégek, mint például a Twitter, Google vagy a Facebook. Az Egyesült Államok, az Európai Unió, illetve egyéb országok versenyhivatalai többször indítottak vizsgálatot ellenük monopol törekvések, illetve erőfölénnyel való visszaélés miatt. A szociális háló egy olyan gyorsan növekvő piac, amely magas antitröszt kockázattal járhat.¹⁶ Itt elsősorban a versengés a felhasználók, és a hozzájuk kapcsolódó adatbázisok elnyerése iránt folyik.¹⁷ Azonban megfigyelhető, hogy nem csak felvásárolni akarják a potenciális konkurenciát, és így annak kiiktatásával megszüntetni a versenyt, hanem ki akarják terjeszteni a tevékenységi körüket olyan piacokra is, amelyen korábban nem voltak jelen. Így már nem csak a felhasználók, illetve azok adatai iránt folyik a verseny, hanem a minél több szolgáltatás nyújtásáért is (például webáruház). Természetesen a birtokukban lévő jelentős fogyasztói szokás és adat következtében alapvetően versenyelőnyvel indulnak a többi vállalkozáshoz képest. Az új technológiák, az új platformok, a software-ek, az új szociális háló formák stb., mind olyan technológiai innovációk, amelyek során megjelenő egyes veszélyekre és visszaélésekre a jognak megfelelő eszközökkel szükséges válaszolnia, figyelemmel arra, hogy a piacoknak szükséges kiszolgáltatni az embereket, nem pedig az embereknek a piacot. Az államoknak képesnek kell lenniük megfelelő módon reagálniuk ezekre az új jelenségekre. Az egyes jogi eljárások során is lehetőség nyílt különböző elméletek ütköztetésére, amely során a jogalkalmazónak szükséges eldöntenie, hogy az adott esetben melynek van létjogosultsága. Ennek következtében a jogalkalmazás során is fejlődik a versenyjog az egyes versenyjogi célokkal és prioritásokkal együtt. A kartellek és a domináns vállalkozások könnyen átalakíthatják a szabad piacot egy olyan központi irányítású rendszerre, amelyben ezen vállalkozások veszik át az uralmat a gazdaság felett, és hatalmukkal a döntéshozókat befolyásolják, sőt akár irányítják. Erre tekintettel az egyes piaci szereplők tevékenységét megfelelő jogi keretek közé kell szorítani, amely olyan környezetet biztosít mindenki számára, ahol a tisztességes magatartást tanúsító vállalkozások nyugodtan és prosperálóan működhetnek, míg a versenysértő szereplők nem maradnak szankció nélkül. Minderre figyelemmel annak meghatározása, hogy mit kíván a versenyjog szolgálni, nagyban függ attól, hogy a jogalkotó milyen célokat tűz ki maga elé, és mit kíván megvalósítani.

III. Szabályozások

A XIII. században Aquinói Szent Tamás a szabályozások céljaként a közjót emelte ki: „Az emberi élet végső célja pedig a boldogság, ahogy fentebb mondtuk. Ezért a törvénynek leginkább a boldogságra irányuló rendre kell figyelemmel lennie. – Továbbá, mivel minden rész az egészre irányul, mint tökéletlen a tökéletesre, és az egyén a tökéletes közösség részre, a törvénynek sajátosan a köz boldogságára irányuló rendre kell figyelemmel lennie.”¹⁸ „Ezért szükségszerű, hogy mivel a törvény irányul leginkább a közjóra, az egyén cselekvésére vonatkozó minden más parancsnak csakis akkor van törvényjellege, ha a közjóra irányul. Tehát

¹⁵ A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságának és a Régiók Bizottságának 2018. évi jelentés a versenypolitikáról, Brüsszel, 2019.07.15., 7-8. https://ec.europa.eu/competition/publications/annual_report/2018/part1_hu.pdf

¹⁶ Spencer Weber WALLER: Antitrust and Social Networking. *North Carolina Law Review*, 2012, October 24, 2011., 1. <https://ssrn.com/abstract=1948690>

¹⁷ Uo. 14.

¹⁸ Aquinói Szent Tamás: *A Summa Theologiae Kérdései a Jogról*. Szent István Társulat, Budapest, 2011., 5.

minden törvény a közjóra irányul.”¹⁹ Erre tekintettel a verseny szabályozására is a közjó érdekében van szükség.

III.1. Egyesület Államok szabályozásának célja

Az Egyesült Államokban az antitröszt jogot tartalmazó ún. *Sherman Act* 1. §-a tiltja azon szerződéseket, szerveződéseket (*combination*) és együttműködéseket (*conspiration*), amelyek korlátozzák a kereskedelmet az államok között.²⁰ A törvény 2. §-a tiltja a piaci erővel való visszaélést, amikor rögzíti, hogy bárki, aki monopolhelyzetet hoz létre, vagy kísérel meg létrehozni, illetve ennek érdekében szerveződik vagy együttműködik, úgy az törvénybe ütközően jár el.²¹ A *Clayton Act* 7. §-a pedig tiltja az olyan összefonódásokat, amelyek jelentősen gyengíthetik a versenyt vagy monopolhelyzetet eredményezhetnek.²² Néhányan úgy gondolják, hogy az elsődleges célja a versenyjognak, az hogy a fogyasztók részesüljenek a versenyből származó előnyökből, mint például az alacsony árak, jobb minőségű termékek, valamint a nagyobb választék lehetősége, és nem pedig az, hogy a gazdaság hatékonyabban működjön, illetve hogy a teljes társadalmi jólét megvalósuljon. A szabályozással meg tudják akadályozni azt, hogy a vállalkozások kizsákmányolják a gyengébb pozícióban lévő fogyasztókat. További cél a kisebb vállalkozások védelme, annak érdekében, hogy megkíméljék őket egy esetleges árrögzítéstől, valamint az erősebb piaci szereplők egyéb versenyellenes magatartásaitól.²³ Az Egyesült Államokban elfogadott *Sherman Act* elsődleges céljának is a fogyasztók védelme volt tekinthető. A Legfelsőbb Bíróság (*Supreme Court*) és a kisebb bíróságok döntései általában több fogyasztóvédelmi aggályt hangsúlyoznak, mintsem a hatékonyság csökkenése iránti félelmet.²⁴ A tisztességtelen piaci szereplők a versenyellenes magatartásukkal gyakorlatilag a fogyasztóktól lopják el az őket megérdemlő hasznot, amelyből egyébként a szabályosan működő verseny alapján részesülnének. A *Sherman Act* elfogadásának vitája során is például olyan érvelések hangzottak el, hogy az embereket megillető pénzt veszik el a tisztességtelenül eljáró vállalkozások.²⁵ A *Sherman Act* egyebekben nem ad tájékoztatást a törvény céljával kapcsolatban, így a Legfelsőbb Bíróság által felállított sztandardok adhatnak eligazítást a tekintetben, hogy mikor tekinthető egy vállalkozási magatartás ésszerűnek attól függően, hogy a fogyasztói jólétet vagy a teljes jólétet (*total welfare*) tartják szem előtt.²⁶ A teljes jólét nem csak a fogyasztókat, hanem a többi piaci szereplőt is védelemben kívánja részesíteni, így különösen a kisebb vállalkozásokat. Mindez függ attól is, hogy az adott versenyellenes magatartás során keletkezett káros következményeket a fogyasztók megérik-e, vagy csak a versenytársak, illetve a többi piaci szereplő.

¹⁹ Uo. 5.

²⁰ The Sherman Antitrust Act (1890): Section 1. Trusts, etc., in restraint of trade illegal; penalty: „Every contract, combination in the form of trust or otherwise, or conspiracy, in restraint of trade or commerce among the several States, or with foreign nations, is declared to be illegal. Every person who shall make any contract or engage in any combination or conspiracy hereby declared to be illegal shall be deemed guilty of a felony, and, on conviction thereof, shall be punished by fine...”

²¹ Uo. Section 2. Monopolizing trade a felony; penalty: „Every person who shall monopolize, or attempt to monopolize, or combine or conspire with any other person or persons, to monopolize any part of the trade or commerce among the several States, or with foreign nations, shall be deemed guilty of a felony, and, on conviction thereof, shall be punished by fine...”

²² WALLER i. m. 2.

²³ John B. KIRKWOODAND, Robert H. LANDE: The Fundamental Goal of Antitrust: Protecting Consumers, Not Increasing Efficiency. *Notre Dame Law Review*, vol. 84, Seattle University School of Law Research Paper no. 09-02., 192. 2008. <https://ssrn.com/abstract=1113927>

²⁴ Uo. 196-197

²⁵ Uo. 202. o.

²⁶ Roger D. BLAIR, D. Daniel SOKOL: The Rule of Reason and the Goals of Antitrust: An Economic Approach. *Antitrust Law Journal*, vol. 78, no. 2, 2012., Minnesota Legal Studies Research Paper no. 13-04, April 9, 2012. 503. <https://ssrn.com/abstract=2039337>

III.2.1. Az Európai Unió szabályozásának célja

Az Európai Unió, amely 28 tagállamot foglal magába, megpróbálja a különböző jogrendszereket összehangolni, megszüntetni a kereskedelmi korlátokat, és növelni a gazdasági versenyt. Az áruk, szolgáltatások, személyek és a tőke szabad mozgása, valamint a tagállamok közötti vámok eltörlése, a mennyiségi és az azzal azonos hatású intézkedések tiltása is mind az Unión belüli verseny növekedésének biztosítékai. A globalizáció világában a nemzetközi versenyképesség fontos, így a különböző befektetések is szerepet játszanak. Az állami támogatások szabályozása, illetve kontrollja szintén az Unión belüli verseny prosperálását szolgálja. Az uniós jog szupremáciája következtében az azzal ellentétes tagállami szabályozással szemben az uniós jog élvez elsőbbséget. Látható tehát, hogy az uniós szabályozás elsősorban a belső piacot kívánja védeni, annak versenyképes működőképességét akarja fenntartani. A szélesebb választék és a csökkenő árak mind kedveznek a fogyasztóknak. A Bizottság 1996-ban a szolgáltatások kapcsán többek között kiemelte, hogy az uniós célok közé tartozik például, hogy a létrejött magas minőségű szolgáltatások mindenki számára kedvező áron legyen elérhető.²⁷

Az Európai Unió Működéséről szóló szerződés (továbbiakban: EUMSZ) preambuluma rögzíti többek között, hogy „...a meglévő akadályok elhárítása összehangolt cselekvést igényel annak érdekében, hogy garantálják az egyenletes gazdasági növekedést, a kiegyensúlyozott kereskedelmet és a tisztességes piaci versenyt”²⁸. Az EUMSZ 3. cikke első bekezdése alapján az Unió kizárólagos hatáskörrel rendelkezik a belső piacot érintő versenyszabályok megállapítására,²⁹ így a Bizottságnak a feladata, hogy az Unión belüli versenyfeltételeket fejlessze, amelynek pedig olyan mértékben kell megtörténnie, hogy a gazdasági szereplők versenyképességének növekedéséhez, illetve javulásához vezessen.³⁰ Az EUMSZ 101. cikke a versenykorlátozó megállapodások kapcsán rögzíti, hogy „A belső piaccal összeegyeztethetetlen és tilos minden olyan vállalkozások közötti megállapodás, vállalkozások társulásai által hozott döntés és összehangolt magatartás, amely hatással lehet a tagállamok közötti kereskedelemre, és amelynek célja vagy hatása a belső piacon belüli verseny megakadályozása, korlátozása vagy torzítása...”³¹ A piaci erőfölény kapcsán az EUMSZ 102. cikke szerint „A belső piaccal összeegyeztethetetlen és tilos egy vagy több vállalkozásnak a belső piacon vagy annak jelentős részén meglévő erőfölényével való visszaélése, amennyiben ez hatással lehet a tagállamok közötti kereskedelemre.”³² Az EUMSZ 106. cikke alapján „A közvállalkozások és az olyan vállalkozások esetében, amelyeknek a tagállamok különleges vagy kizárólagos jogokat biztosítanak, a tagállamok nem hozhatnak és nem tarthatnak fenn a Szerződésekkel, különösen a 18. és 101–109. cikkben foglalt szabályokkal ellentétes intézkedéseket.”³³ Az állami támogatások körében az EUMSZ 107. cikke tartalmaz rendelkezéseket, mely szerint, „Ha a Szerződések másként nem rendelkeznek, a belső piaccal összeegyeztethetetlen a tagállamok által vagy állami forrásból bármilyen formában nyújtott olyan támogatás, amely bizonyos vállalkozásoknak vagy bizonyos áruk termelésének előnyben részesítése által torzítja a versenyt, vagy azzal fenyeget, amennyiben ez érinti a tagállamok közötti kereskedelmet.”³⁴

²⁷ Commission of the European Communities Communication from the Commission Services of General Interest in Europe, Brussels, 11.09.1996., 28. pont. <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:1996:0443:FIN:EN:PDF>

²⁸ Az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Unió működéséről szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata HL C 326, 2012.10.26., *Preambulum*.

²⁹ Uo. 3. cikk. (1) bek.

³⁰ Uo. 32. cikk b) albek.

³¹ Uo. 101. cikk (1) bek.

³² Uo. 102. cikk.

³³ Uo. 106. cikk (1) bek.

³⁴ Uo. 107. cikk (1) bek.

Mindezek alapján látható, hogy az Európai Unió versenyjogi céljai között szerepel a torzulástól, illetve korlátozástól mentes verseny megőrzése, így többek között a versenykorlátozó megállapodások, az erőfölénnyel való visszaélések megakadályozása, és az állami támogatások kontrollja. Ezáltal a versenytársak védelme is előtérbe kerül, hiszen a fenti célok elérése egyrészt garantálja, hogy a piacra szabadon belépjenek, továbbá a fogyasztók, illetve az egyéb vállalkozások jogai is biztosítva legyenek, annak érdekében, hogy kényszermentesen szabadon vásárolhassanak, és tudjanak dönteni.

A versenyjog közvetve vagy közvetlenül más uniós politikák céljainak elérését is szolgálja. Így például az EUMSZ 179. cikke a kutatás, technológiai fejlesztés és úrkutatás kapcsán rögzíti, hogy „Az Unió célja az, hogy egy európai kutatási térség létrehozásával, amelyen belül a kutatók, a tudományos ismeretek és a technológiák szabadon áramlanak, erősítse tudományos és technológiai alapjait, továbbá ösztönözze versenyképességének fejlődését – ideértve az Unió iparát is –, ugyanakkor támogassa a Szerződések egyéb fejezetei alapján szükségesnek ítélt kutatási tevékenységeket.”³⁵ Az Európai Unióról szóló szerződés I. Cím 3. cikkének (3) bekezdése alapján „Az Unió egy belső piacot hoz létre. Az Unió Európa fenntartható fejlődéséért munkálkodik, amely olyan kiegyensúlyozott gazdasági növekedésen, árstabilitáson és magas versenyképességű, teljes foglalkoztatottságot és társadalmi haladást célul kitűző szociális piactudományon alapul, amely a környezet minőségének magas fokú védelmével és javításával párosul. Az Unió elősegíti a tudományos és műszaki haladást.”³⁶

Az Európai Unió elkötelezett a verseny működése iránt, így nem csak belső piacot, hanem a fogyasztókat is védelemben kívánja részesíteni. Az utóbbiak védelme kifejezett hangsúlyt kap az uniós versenypolitikában.

III.2.2. Az Európai Unió versenypolitikája

A Bizottság feladata az, hogy az uniós jogot kikényszerítse a tagállamoktól. Ennek érdekében vizsgálatot indíthat, a piacok deregularizációjára hívhatja fel az államokat, felléphet a jogszerűtlen állami támogatásokkal szemben. Az egyes tagállamoknak szintén felelősségük van a versenyjog kikényszerítésében, valamint bizonyos esetekben az állami támogatások, illetve a deregularizáció felülvizsgálatában. A Bizottság, mint központi versenyhatóság következetesen fejleszti és kényszeríti ki a versenyt az Unión belül.³⁷

A Bizottság első versenypolitikai jelentése alapján „a verseny a legjobb ösztönzője a gazdasági tevékenységnek, mivel a lehető legszélesebb körben garantálja mindenki részére a tevékenységi szabadságot. Az aktív versenypolitikai törekvések a Közösséget alapító szerződésekkel összhangban állnak, és amely megkönnyíti a kereslet és a kínálat szerkezetének folyamatos hozzáigazítását a technológiai fejlődéshez. A decentralizált döntéshozási gépezet hatása az, hogy képessé teszi a vállalkozásokat arra, hogy folyamatosan fejlesszék a hatékonyságukat, és amely a lényegi elemét képezi annak, hogy a Közösség államain belül az életkörülmények, és a foglalkoztatási lehetőségek egyenletesen fejlődjenek. Ezen szemléletmódban a versenypolitika egy olyan fontos eszköz, amely kielégíti a társadalomban a nagy terjedelmű személyi és kollektív szükségleteket.”³⁸

³⁵ Uo. 179. cikk (1) bek.

³⁶ Az Európai Unióról szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata I. Cím 3. cikk (3) bek.

³⁷ Susan Beth FARMER: Chapter 9 - Competition Policy and Merger Analysis in Deregulated and Newly Competitive Industries. Edward Elgar Pub, *Penn State Legal Studies Research Paper* No. 05-2008., 2008., 4. <https://ssrn.com/abstract=1138232>

³⁸ European Coal and Steel Community European Economic Community European Atomic Energy Community Commission: First Report on Competition Policy (annexed to the „Fifth General Report on the Activities of the Community”, Brussels-Luxemburg, April 1972., 11.
https://ec.europa.eu/competition/publications/annual_report/ar_1971_en.pdf

A 2016. évi versenypolitikáról szóló jelentés kiemeli, hogy a versenypolitika a polgárok életére közvetlen hatást gyakorol, és amelynek az egyik fő jellemzője, hogy a piacok nyitottságának megvalósulására irányul, aminek következtében a létrejövő előnyökből mind a vállalkozások, mind a polgárok méltányosan részesülhetnek. Ezen kívül a versenypolitika hozzájárul egy olyan társadalom létrejöttéhez, ahol biztosított a polgárok számára a szabad választás lehetősége, az erőfölényes vállalkozásoknak nincs módja visszaélni, az innováció növekszik, és amely környezet a piaci szereplőket arra serkenti, hogy a lehető leghatékonyabban használják fel a szűkösön fennálló erőforrásokat. Mindezzel kíván hozzájárulni az olyan minden országot érintő problémák megoldásához is, mint például a globális felmelegedés.³⁹ „Az Európai Bizottság 2016-ban különféle szakpolitikai területeken hajtott végre versenypolitikai intézkedéseket azért, hogy mindenki számára tisztességesebbé tegye a piacok működését. A versenypolitika emellett továbbra is támogatta a Bizottságot a fő politikai prioritásainak teljesítésére irányuló törekvéseiben, különösen az összekapcsolt digitális egységes piac, a mélyebb és méltányosabb belső piac, valamint az egységes és éghajlatbarát energiaunió megteremtése terén.”⁴⁰

A Bizottságnak a versenypolitikáról szóló 2017. évi jelentése szerint a verseny arra ösztönzi az egyes vállalkozásokat, hogy a fogyasztók szükségleteit kielégítsék, amelyet az árakon, a minőségen és az innováción keresztül létrejövő verseny során valósítanak meg. Mindez arra készíti a piaci szereplőket, hogy hatékonyabban tevékenykedjenek a piacon, ami pedig végül a fogyasztók kezébe ad hatalmat. A verseny és a versenyjog fenntartása garantálja azt, hogy a globális kereskedelem úgy valósuljon meg, hogy az valamennyi vállalkozás számára elérhető legyen, így a kis és közepes nagyságú vállalkozások is érvényesülhessenek, és megfelelő esélyt kapjanak piaci tevékenység végzésére. Ezen kívül a versenyszabályok megteremtik azt a környezetet, amelyben valamennyi piaci szereplőre ugyanazon szabályok alkalmazandóak, függetlenül azok piaci részesedésétől, illetve származási országuktól. Az utóbbi hatvan év során a versenypolitika megszilárdította mind a vállalkozások mind a fogyasztók helyzetét azáltal, hogy mindenki élvezni tudja a versenyből származó előnyöket.⁴¹

A 2018. évi versenypolitikai jelentés szintén kiemeli, hogy az Európai Unióban a kezdetektől fontos a Szerződésben foglalt szabályok betartása, és amelyek felhatalmazása alapján a Bizottság örökösök a belső piacon a tisztességes piaci gyakorlat betartása felett, továbbá figyel arra, hogy a piac ne torzuljon. A versenyszabályok útján megfelelően körülhatárolt jogi keret áll rendelkezésre annak meghatározására, hogy a belső piacon tevékenykedő piaci szereplők milyen módon folytathatnak gazdasági tevékenységet. Mindez megteremti annak lehetőségét, hogy a vállalkozások piaci részesedésüktől függetlenül tisztességes módon versenyezzenek egymással.⁴² A Bizottságnak 2018-ban az is prioritása volt, hogy megkezdje

„Competition is the best stimulant of economic activity since it guarantees the widest possible freedom of action to all. An active competition policy pursued in accordance with the pro-visions of the Treaties establishing the Communities makes it easier for the supply and demand structures continually to adjust to technological development. Through the interplay of decentralized decision-making machinery, competition enables enterprises continuously to improve their efficiency, which is the sine qua non for a steady improvement in living standards and employment prospects within the countries of the Community. From this point of view, competition policy is an essential means for satisfying to a great extent the individual and collective needs of our society.”

³⁹ [A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának 2016. évi jelentés a versenypolitikáról, Brüsszel, 2017.5.31., 3.](#)

https://ec.europa.eu/competition/publications/annual_report/2016/part1_hu.pdf

⁴⁰ Uo. 2.

⁴¹ [A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának 2017. évi jelentés a versenypolitikáról, Brüsszel, 2018.6.18., 1.](#)
https://ec.europa.eu/competition/publications/annual_report/2017/part1_hu.pdf

⁴² [A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának 2018. évi jelentés a versenypolitikáról, Brüsszel, 2019.7.15., 1.](#)
https://ec.europa.eu/competition/publications/annual_report/2018/part1_hu.pdf

annak feltérképezését, hogy miképpen tudja a versenyjog az európai fogyasztókat a lehető legjobban szolgálni, különös tekintettel a napjaink gyorsan változó világára.⁴³ A célok között szerepel továbbá, hogy „a tagállamokat olyan projektek támogatására ösztönözze, amelyek egyértelműen hozzájárulnak az európai gazdasági növekedéshez, munkahelyteremtéshez és versenyképességhez.”⁴⁴ Az összefonódások ellenőrzésének céljaként rögzíti, hogy „Az összefonódások uniós ellenőrzése lehetővé teszi a vállalatok számára a más vállalkozások felvásárlása útján történő növekedést, de ugyanakkor az uniós polgárok és vállalkozások érdekében védi a választási lehetőséget, a minőséget, az innovációt és a versenyképes árakat.”⁴⁵

A Bizottság a fogyasztói jólétnek kiemelt figyelmet tulajdonít. Egyik közleményében az erőfölényes vállalkozásokat érintően, a fogyasztói jólét kapcsán rögzíti, hogy „A versenykorlátozó magatartással kapcsolatban a Bizottság jogérvényesítő tevékenységének célja annak biztosítása, hogy az erőfölényben lévő vállalkozás ne torzítsa a tényleges versenyt azáltal, hogy versenyellenes módon kizárja versenytársait, és ezzel kedvezőtlen hatást gyakorol a fogyasztói jólétre, akár az egyébként irányadó áraknál magasabb árszint formájában, akár más módon, így például a minőség korlátozása vagy a fogyasztói választék csökkentése által.”⁴⁶ A fogyasztói jólét kifejezést manapság a fogyasztói többlet szinonimájaként is szokták nevezni, mint amely közvetlen gazdasági haszonból a fogyasztó részesül egy termék kapcsán, így különösen annak minőségét vagy árát érintően.⁴⁷ A versenyjog végső céljának inkább a fogyasztói jólét elősegítése tekinthető, hiszen akkor avatkoznak be a piacon, amikor egy versenysértő gyakorlat meggyengíti vagy veszélyezteti a versenyt, és nem pedig csak később, amikor már a maximális fogyasztói jólét kerül veszélybe.⁴⁸ Sok piacon azonban a végső vásárlók nem a jogi értelemben vett fogyasztók, hanem forgalmazók, gyártók, és kiskereskedők. Ezáltal kizárólag a fogyasztói jólét veszélyeztetése nem elegendő a versenyjog megsértéséhez. A versenyt magát kell aláássa a jogsértő magatartást. Egy kartell általában gyengíti a fogyasztói jólétet, azonban mindig sérti a versenyt. Így például egy árat rögzítő vagy a kibocsátást korlátozó versenykorlátozó megállapodás általában mindig a fogyasztói jólét csökkenésének veszélyével jár, azonban mindez nem elég. A verseny közvetlen megszüntetése is szükséges.⁴⁹ Tehát a fogyasztói érdek megsértésének egyúttal versenyt sértő magatartásnak is kell lennie.

III.3.1. Néhány európai ország szabályozásának célja

Az alább ismertetésre kerülő országok az Európai Unió tagállamai, így a korábban az Európai Unió szabályozása kapcsán kifejtett célok és prioritások ezen országokban is jelen vannak, így kizárólag az egyes nemzeti jogszabályokban feltüntetett célok kerülnek az alábbiakban ismertetésre.

Spanyolországban a Verseny védelméről szóló törvény (*Ley 15/2007, de 3 de julio, de Defensa de la Competencia*) több oldalon keresztül fejti ki a verseny szabályozásának célját, illetve fontosságát. Kiemeli, hogy a vállalkozások közötti hatékony verseny létezése a piacgazdaságnak olyan alapvető eleme, amely szabályozza a vállalkozások magatartását, újra osztja a piaci szereplők között az erőforrásokat, és ezáltal támogatja a leghatékonyabb

⁴³ Uo. 8.

⁴⁴ Uo. 13.

⁴⁵ Uo. 19.

⁴⁶ A Bizottság közleménye – Iránymutatás az EK-Szerződés 82. cikkének az erőfölényben lévő vállalkozások versenykorlátozó visszaélő magatartására történő alkalmazásával kapcsolatos bizottsági jogérvényesítési prioritásokról, HL C45/7, 2009.2.24., 19. pont.

⁴⁷ Gregory J. WERDEN: *Essays on Consumer Welfare and Competition Policy*. March 2, 2009., 4. <https://ssrn.com/abstract=1352032>

⁴⁸ Uo. 27.

⁴⁹ Uo. 29.

technikák elterjedését. A hatékony termelés során az ebből származó előnyökből a fogyasztó is részesül, figyelemmel arra, hogy olcsóbb árak keletkeznek, jobb minőségi termékek jelennek meg piacon, és többféle termék közül lehetséges választani. Mindez hozzájárul az egész társadalom jólétének növekedéséhez is. A verseny védelmének fontossága megjelenik a mindenkori gazdaságpolitikákban is. A politikai javaslatokon keresztül a verseny védelme kiegészül más gazdasági tevékenységek szabályozásával is. Mindezek olyan fő szabályozó eszközöknek tekinthetők, amelyeknek a célja az, hogy alkalmas módszerekkel mozdítsák elő a termelékenységet és az általános gazdasági versenyképességet, amelyeken keresztül biztosítható a gazdasági folyamatok megfelelő működése. A törvény célja továbbá, hogy megvédje Spanyolországban a verseny rendszerét, és így megerősítse egyrészt a már létező mechanizmusokat, másrészt megfelelő eszközöket és optimális intézményi szerkezetet biztosítson ahhoz, hogy a piacokon a hatékony verseny megvalósulhasson. Ezért az állam és az autonóm tartományok közötti hatásköröket megfelelő módon szükséges összehangolni, annak érdekében, hogy a jogszabály rendelkezéseit sikeresen alkalmazzák az egyes versenysértő magatartásokra. Öt alapvető fogalmat tartalmaz a törvény a nemzeti és a közösségi versenyjogi normák alkalmazása kapcsán: (1) a piaci szereplők számára a jogbiztonság garantálása, (2) független döntéshozatal, (3) a törvény alkalmazása során a közigazgatási szervek átláthatósága és a felelőssége, (4) hatékony küzdelem a versenysértő magatartásokkal szemben, (5) végezetül pedig az egyes intézmények összehangolása, így különösen az egyes hatásköri átfedéseket érintően, amelyek közvetlenül kapcsolatban állnak a versennyel összefüggő kérdésekkel.⁵⁰

A német versenytörvény (*Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb (UWG)*) 1. § szakasza rögzíti a verseny célját, mely szerint „Ezen törvény védi a versenytársakat, a fogyasztókat, valamint az egyéb piaci résztvevőket a tisztességtelen piaci magatartásoktól. Egyidejűleg a torzulásmentes verseny érdekében védi az általános közérdeket.”⁵¹

Az Egyesült Királyságban a versenytörvény (*Competition Act 1998*) bevezető része szerint a jogszabály a verseny és a piacon az erőfölényes helyzettel való visszaéléssel szemben tartalmaz rendelkezéseket.⁵² A cégtörvény (*Enterprise Act 2002*) szintén tartalmaz versenyjogi szabályokat a fúziókra (*merger*), a piaci szerkezetre és az egyes magatartásokra vonatkozóan. A jogszabály bevezető része alapján a cél az, hogy fellépjenek a versenyjogba ütköző megállapodásokkal (*anti-competitive agreements*) szemben, és azon vállalkozások vezető tisztségviselőivel szemben, amelyek versenysértő magatartást valósítanak meg. Ezen kívül kiemeli a fogyasztók kollektív érdekeinek védelmét, valamint az üzleti titok védelmét (*disclosure of information*).⁵³

III.4. A magyar szabályozás célja

A tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (továbbiakban: Tpv.) preambuluma az alábbiakat rögzíti: „A gazdasági hatékonyságot és a társadalmi felemelkedést szolgáló piaci verseny fenntartásához fűződő közérdek, továbbá az üzleti tisztesség követelményeit betartó vállalkozások és a fogyasztók érdeke megköveteli, hogy az állam jogi szabályozással biztosítsa a gazdasági verseny tisztaságát és szabadságát. Ehhez olyan versenyjogi rendelkezések elfogadása szükséges, amelyek tiltják a tisztességes verseny követelményeibe ütköző, illetve a gazdasági versenyt korlátozó piaci magatartást,

⁵⁰ Ley 15/2007, de 3 de julio, de Defensa de la Competencia, Preámbulo.

⁵¹ Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb (UWG):

§ 1 Zweck des Gesetzes: „Dieses Gesetz dient dem Schutz der Mitbewerber, der Verbraucherinnen und Verbraucher sowie der sonstigen Marktteilnehmer vor unlauteren geschäftlichen Handlungen. Es schützt zugleich das Interesse der Allgemeinheit an einem unverfälschten Wettbewerb.”

⁵² Competition Act 1998

⁵³ Enterprise Act 2002

valamint megakadályozzák a vállalkozásoknak a versenyre hátrányos összefonódását, gondoskodva a szükséges szervezeti és eljárási feltételekről is. E célok megvalósítására az Országgyűlés – figyelembe véve az Európai Közösség jogszabályaihoz való közelítés követelményét, valamint a hazai versenyjog hagyományait is – a következő törvényt alkotja:⁵⁴ Látható tehát, hogy a jogalkotó közérdeknek tekinti a piaci verseny fenntartását, ezen kívül célnak tekinti az üzleti tisztesség megvalósulását, a fogyasztók védelmét, a verseny tisztaságát és szabadságát.

A törvény céljának elérésében nagy szerepet játszik a Gazdasági Versenyhivatal (továbbiakban: GVH). A GVH elnöke a Tptv. 36. § (2) bekezdés c) pontja alapján „évente beszámol az Országgyűlésnek, illetve külön felkérésre az Országgyűlés hatáskörrel rendelkező bizottságának a Gazdasági Versenyhivatal tevékenységéről és a törvény alkalmazása során szerzett tapasztalatai alapján arról, hogy a gazdasági verseny tisztasága és szabadsága miként érvényesül.”⁵⁵ A beszámoló keretei között feltüntetésre kerül különösen a piaci viszonyok alakulása, a versenyszabályozás jogi hátterének változása, a GVH jogalkotással kapcsolatos ajánlásai. Ezen kívül ismertetik a GVH valamennyi tevékenységét, így például az egyes eljárásokat, versenypártolási tevékenységet, a versenykultúra előmozdítása érdekében megvalósított tevékenységét, valamint a nemzetközi illetve más intézményekkel való kapcsolatait.⁵⁶ A 2018. évi Országgyűlési beszámoló a célok tekintetében rögzíti, hogy alapvető stratégiai célnak minősül a kartellek elleni küzdelem, továbbá a GVH prioritásnak tekinti a fúziókontrollt érintő eljárások minél gyorsabb lezárását és az esetleges engedélyek megadását, figyelemmel arra, hogy az összeolvadással járó esetleges kockázatok - így különösen a tranzakciókat érintően – csökkenjenek. Ennek érdekében a jelentés rögzíti, hogy már a korábbi években is a GVH több intézkedést tett, annak érdekében, hogy a fúziós eljárások átláthatóak és gyorsabban legyenek, valamint az adminisztrációs terhek is csökkenjenek.⁵⁷ A GVH céljai közé tartozott a fogyasztóvédelem is, ezért „középtávú digitális fogyasztóvédelmi stratégiát dolgozott ki annak érdekében, hogy hatékonyabban lehessen reagálni a piacok új kihívásaira. Az új típusú fogyasztói sérelmek minél gyorsabb, célorientáltabb, fókuszáltabb kezelése kiemelt prioritás. Az elmúlt évektől kezdődően a GVH figyelme egyre inkább a digitális és adatalapú gazdasághoz köthető tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok irányába fordult.”⁵⁸ A versenyhatóság többek között igyekezett a jogkövető magatartásokat is előmozdítani. Ennek érdekében a jogalkalmazást segítő intézkedéseket hozott, illetve az eljárásokra vonatkozó tájékoztatásokat tett közzé, mint 'soft law' eszközök.⁵⁹ A GVH célja a versenypártolást érintően az, hogy a lehető legszélesebb körben tudja álláspontját kifejteni az egyes jogszabálytervezeteket érintően. Az esetleges észrevételek, javaslatok kapcsán szükséges hangsúlyozni azt is, hogy azokat a jogalkotó mennyiben veszi figyelembe az egyes jogszabályok megalkotásakor, illetve elfogadásakor.⁶⁰ A Gazdasági Versenyhivatal a versenykultúra-fejlesztést is kiemelten kezeli, így szerepet kíván vállalni az olyan rendezvények megvalósításában, amely a szakmai közélet számára releváns, és azok megrendezése során partnerként kíván közreműködni. Azonban nem csak a tudományos életet tartja szem előtt, hanem az egyes piaci szereplők valamint a fogyasztók számára történő versenyjogi felvilágosítást is. Ennek érdekében lépéseket kíván tenni, hogy a versenyjogi kultúra minél szélesebb körben elterjedhessen. Mindennek a célja a fogyasztók tekintetében az,

⁵⁴ A tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (Tptv.), preambulumban.

⁵⁵ Uo. 36. § (2) c) albekezdés.

⁵⁶ https://gvh.hu/gvh/orszaggyulesi_beszamolok

⁵⁷ Gazdasági Versenyhivatal Beszámoló az Országgyűlés részére 2018., 7. https://gvh.hu/pfile/file?path=/gvh/orszaggyulesi_beszamolok/gvh_ogy_pb_2018&inline=true

⁵⁸ Uo. 8.

⁵⁹ Uo. 9.

⁶⁰ Uo. 11.

hogy minél tudatosabban és megfontoltabban hozzanak döntéseket, míg az egyes vállalkozások esetében az, hogy a piacon történő tevékenységük során a versenyjogi szabályokat tiszteletben tartásuk.⁶¹

A piac torzulásmentes működését azonban a magyar jogalkotó nem csak a Tptv., illetve a GVH útján kívánja védeni, illetve kikényszeríteni, hanem a büntetőjogi eszközökkel is. Ennek érdekében került például sor a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi törvénynek (továbbiakban: Btk.) 420. § szakaszaként beiktatásra a *versenyt korlátozó megállapodás közbeszerzési és koncessziós eljárásban* nevű bűncselekmény tényállása.⁶² A szabályozás a Btk-nak *A fogyasztók érdekeit és a gazdasági verseny tisztaságát sértő bűncselekmények* című XLII. Fejezetének rendelkezései között került elhelyezésre. A tényállás 2005. évtől képezi részét a Btk. különös részének.⁶³ A bűncselekménynek a védett jogi tárgya „a verseny szabadsága és tisztasága, a szabadpiac korlátozástól mentes működése mellett a pénzügyi támogatások rendszerének törvényes működéséhez, a közpénzek, a költségvetési források átlátható, tisztességes és haszonelvű felhasználásának védelméhez fűződő társadalmi érdek.”⁶⁴ A tényállás büntetőjogi kommentárja szerint azért került ezen elkövetési magatartás szankcionálásra, mert „A kartelltilalomra vonatkozó szabályok érvényesítésének kiemelkedő gazdaságpolitikai jelentősége van. A magyar jogrendszerben e magatartásokkal szemben korábban kizárólag a Gazdasági Versenyhivatal eljárása keretében, igazgatási eszközök alkalmazására kerülhetett sor. Hangsúlyos igény jelentkezett azonban a versenyt torzító magatartások szankcionálhatóságának a fokozására akkor, ha azok a koncessziós pályázatokhoz vagy a közbeszerzési eljárásokhoz kapcsolódnak és a versenytársak közötti versenyt korlátozó megállapodásokra, összehangolt magatartásokra - ideértve a vállalkozások egyesülete, a köztisztület, az egyesülés és más hasonló szervezet versenyt korlátozó döntéseit - is vonatkoznak. Az ilyen megállapodások sértik egyúttal a koncessziós és a közbeszerzési eljárások tisztaságát. Ebben az esetben nem csupán a piacon való működés törvényességéhez, hanem a koncessziós és a közbeszerzési eljárások tisztességes és befolyásolástól mentes lefolytatásához fűződő társadalmi érdek védelme is indokolta a büntetőjogi fenyegetettség megteremtését.”⁶⁵

A fent ismertetettek szabályok a magyar jogalkotónak a versenyjog céljainak megvalósulása és a tisztességes verseny működése iránt elkötelezettségét támasztja alá.

IV. A versenyjog céljainak érvényesítése

Az, hogy a célokat, hogyan érik el, különböző módon valósulhat meg. Egyes államokban kizárólag egy hatóságnál összpontosul a feladat a versenyjogi kérdések kivizsgálására, illetve elbírálására, míg más esetekben a hatósági mellett létezik a bírósági út is, amely utóbbi általában, mint egyfajta kontroll jelenik meg az egyes döntések felülvizsgálata érdekében. Amennyiben kizárólag egy hatóság kezében központosul a versenyjogi kérdésekben való valamennyi döntés során a hatáskör, úgy felmerülhet, hogy az eljárást nem folytatják le tisztességesen, valamint megjelenhetnek minőségi felügyeleti problémák is. Az intézményeknek legitimitáció szükséges. Példaként hozhatók fel az egyes nyomozóhatóságok. A rendőrségnek is alapvetően a bizonyítékok gyűjtése a feladata, nem pedig az, hogy döntsön a bűnösség kérdésében. Tehát a tisztességes eljárás szempontjából jobb lehet, ha a

⁶¹ Uo. 11.

⁶² Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi törvénynek (Btk.) 420. §.

⁶³ Magyar Büntetőjog I-III. - új Btk. - Kommentár a gyakorlat számára, frissítve: 2018. július 31. HVG-ORAC Jogkódex – internetes jogi adatbázis, 420. §.

⁶⁴ Uo.

⁶⁵ Uo.

nyomozóhatóság és a döntéshozó szervek elkülönülnek a célok elérése érdekében. Míg Európában és az Egyesült Államokban ezen elkülönített modellek jellemzőek, addig Afrikában és Ázsiában inkább egyetlen intézmény végzi mind a nyomozást, mind a döntés hozatalát.⁶⁶

Az egyes szabályozási szervek általában olyan specializált ügynökségek, ahol szakértői apparátus működik, így a háttérmunka tekintetében jobb munkát végezhetnek, mint a bírák, vagy a versenyjogi hatóságok. Azonban a bíróságoknak, illetve a versenyjogi szerveknek jelentős előnyük van ezen szabályozó szervekkel szemben. Míg ők alapvetően mindig támogatni kívánják a versenyt, addig előfordulhat, hogy némelyik szabályozási szerv kevesebb figyelmet fordít arra. Ahol kizárják a versenyt belépési korlátokkal, az nem a szabad piacgazdaságot támogatja, hanem a monopóliumnak kedvez. Előfordulhat, hogy elsősorban nem a verseny, hanem más céljuk van a szabályozással.⁶⁷ Ennek következtében előfordulhat, hogy kifejezetten az lehet a prioritásuk, hogy a versenyt megszüntessék vagy csökkentsék. Ez történik például akkor, ha inkább egyes vállalkozásokat támogatnak, és a jogalkotással a biztonságuk érdekében korlátozzák a versenyt. Az ilyen fajta szabályozás, valamint a kontrol nélküli állami támogatás az egyes ún. 'nemzeti bajnokok' létrehozását segítheti elő. Némely jogalkotó nem a közérdeknek megfelelően cselekszik, vagy szándékosan, vagy szándékukon kívül. Előbbi esetben, akár közvetlen pénzügyi érdekeltég, illetve korrupció állhat, míg utóbbi esetben csak megtévesztik őket, azzal, hogy hamis vagy torzított információt kapnak. A bíróságoknak, illetve a versenyjogi szerveknek ezzel szemben nincsen közvetlen pénzügyi érdekeltégük egy szabályozás elfogadásában. A verseny céljainak elérésekor felmerülhet, hogy a jogalkotók, illetve az egyes szabályozó szervek olyan ipari sztandardokat és szabályokat alkotnak, amelyek gátolják a versenyt. Figyelemmel arra, hogy a jogalkotók gyakran nem szakemberek, az egyes vállalatok, mint lobbisták befolyást gyakorolhatnak a döntések meghozatalakor. Ennek során például úgy tudják megtéveszteni őket, hogy az ő tulajdonukban lévő technológiákat favorizáljanak, amelynek következtében a többi versenytárs kizárára kerül a versenyből, és az így keletkező belépési korlátokból pedig jelentős profitra tehetnek szert. Ennek pedig automatikus következménye lehet az árak emelkedése és a termékek számának csökkenése. Mindezzel piaci erőfölényre tudnak szert tenni, vagy a már meglévő erejüket tudják megszilárdítani. Az ilyen fajta lényeges tévedés vagy mulasztás azzal járhat, hogy az elfogadott sztandardok megszüntetik a versenyt, olyan módon, amelyre a jogalkotók nem is számítottak. Amennyiben a szabályozóknak nincsen felhatalmazásuk vagy nem elkötelezettek a versenysértő, illetve versenyt kizáró magatartásokkal szemben, úgy megnő a bíróságok, illetve a versenyjogot kikényszerítő hatóságok szerepe. Minderre tekintettel mind a jogalkotásnak, mind a jogalkalmazásnak céljai között szem előtt kell tartania a versenyt.

Megállapítható, hogy a versenyjogi intézményeknek feladata többek között a fogyasztók védelme, a véleményezés, a nyomozás (vizsgálat), és a gyors, de alapos döntéshozatal. Mindehhez megfelelő eszközökkel kell rendelkezniük. Ennek megvalósítása érdekében hatékony módszerek biztosítása szükséges, amelyek segítségével fel tudják fedezni a versenysértéseket, és fel tudják mérni az egyes piaci szereplők magatartásainak a piacra gyakorolt hatását.

Napjainkban a célok elérése és érvényesítése érdekében az együttműködés szerepe is megnövekszik, amely nem csak az adott államon belüli egyéb hatóságokkal való kooperációt jelenti, hanem más országokkal történő határokon átnyúló összefogást is. Gyakran az egyes szervek hatáskörei között átfedés tapasztalható, így a versenyjognak a többi jogterülettel együtt

⁶⁶ Mariana LOPEZ-GALDOS, Gargi YADAV: *Competition Authorities: Prosecutorial/Non Prosecutorial Systems and the Fight Against Cartels*. In: BENEYTO - MAILLO (szerk.): *The Fight against Hard Core Cartels in Europe, Trends, Challenges and Best International Practices*, Groupe Larcier s.a., 2016., 10-11.

⁶⁷ Stacey L. DOGAN, Mark A. LEMLEY: *Antitrust Law and Regulatory Gaming*. *Texas Law Review*, Vol. 87, p. 685, 2009, Stanford Law and Economics Olin Working Paper no. 367., October 1, 2008., 15-16. <https://ssrn.com/abstract=1287221>

kell léteznie, illetve működni. Ezen kívül manapság gyakran az egyes versenyjogot sértő magatartások több országot érintő kihívást eredményeznek. Ilyen környezetben a nemzetközi szervezetek szerepe felerősödik, és nagyobb hangsúlyt kap a határon átnyúló együttműködés. A gazdaság globális terjedelme szükségessé teszi a nemzetközi versenykultúra megjelenését is. Az Európai Unióban ezért például a Bizottság szorosan együttműködik más uniós intézményekkel, nemzetközi szervezetekkel és a különböző országok versenyjogi jogalkalmazóival. A kooperáció következtében a tisztességes verseny során keletkező előnyök megtöbbszörözhetőek nem csak Európában, hanem az egész világban egyaránt.⁶⁸ „A Bizottság napi jogérvényesítési gyakorlatában szigorúan alkalmazza a megkülönböztetésmentesség, a tisztességes eljárás, az átláthatóság, a kiszámíthatóság, a meghallgatáshoz való jog és a titoktartás védelmének elveit. Az uniós rendszer kiszámíthatóságának és hitelességének köszönhetően a Bizottság a világ egyik vezető és legbefolyásosabb versenyhatósága. A végrehajtási intézkedések hatásainak erősítése érdekében a Bizottság együtt dolgozik a tagállamok nemzeti versenyhatóságaival és nemzeti bíróságaival, valamint aktívan együttműködik a világ különböző országainak versenyjogi szerveivel a kétoldalú kapcsolatok szintjén és több nemzetközi fórumon (például az OECD-ben, a Nemzetközi Versenyügyi Hálózatban és az UNCTAD-ban), annak érdekében, hogy valóban globális szinten valósuljon meg az egyenlő versenyfeltételek kialakítása és a jogállamiság tiszteletben tartása.”⁶⁹ A nemzetközi szervezetek, mint a verseny védnökei, és mint a határokon átnyúló hatásköröket érintő intézmények, nagy szerepet játszanak abban, hogy különféle kezdeményezésekkel a világ államait közös álláspont kialakítására, illetve annak elfogadására ösztönözzék. Ezzel kívánják előmozdítani a hatékonyabb együttműködést. A Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet [*Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)*] olyan nemzetközi szervezet, amely célja között szerepel, hogy olyan politikákat alakítson ki, amely támogatja az egyenlőséget, a prosperálást és a mindenki számára elérhető jólétet. A kormányokkal együtt olyan nemzetközi normák kidolgozására törekszik, amelyek megoldást nyújthatnak a széles társadalmi, gazdasági és környezeti kihívásokra. Mindezt az államok közötti legjobb gyakorlati technikák figyelembevételével, valamint a tapasztalatcsere, adat és egyéb gazdasági elemzések felhasználásával kívánja elérni.⁷⁰ A Nemzetközi Versenyügyi Hálózat [*International Competition Network (ICN)*] egy informális helyszínt biztosít a versenyhatóságoknak, annak érdekében, hogy fenntartsák a kapcsolatot, és megosszák egymás között az egyes versenyjogi gyakorlati problémákat. Mindezzel hatékony kommunikációt és együttműködést kívánnak teremteni az egyes álláspontok összehangolására.⁷¹ Az ENSZ Kereskedelmi és Fejlesztési Konferenciája [*United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD)*] pedig szintén egy olyan nemzetközi szervezet, amely a kormányokkal együttműködve hatékonyan próbál meg megoldásokat találni napjaink kihívásaira a kereskedelem terén. Támogatja többek között a fejlődő országokat a tekintetben, hogy a globális gazdaságból származó előnyökből nagyobb és tisztességesebb mértékben részesülhessenek. Hatékony eszközöket próbál nyújtani illetve javasolni a nagyobb gazdasági integráció, és az ezzel kapcsolatos akadályok megszüntetése érdekében is. Mindennek megvalósítására hatékony technikai segítséget kíván adni. Elemzéseket készít, és megpróbálja elősegíteni a konstruktív konszenzuson alapuló megegyezéseket. Így szeretné előmozdítani a

⁶⁸ [A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának 2016. évi jelentés a versenypolitikáról, Brüsszel, 2017.5.31., 2-3.](https://ec.europa.eu/competition/publications/annual_report/2016/part1_hu.pdf)

https://ec.europa.eu/competition/publications/annual_report/2016/part1_hu.pdf

⁶⁹ [A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, z Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának 2018. évi jelentés a versenypolitikáról, Brüsszel, 2019.07.15., 2.](https://ec.europa.eu/competition/publications/annual_report/2018/part1_hu.pdf)

⁷⁰ <http://www.oecd.org/about/>

⁷¹ <https://www.internationalcompetitionnetwork.org/about/>

kereskedelmet, a befektetéseket, a finanszírozásokat és a technológiai fejlesztéseket összhangban a fenntartható fejlődéssel.⁷² Az Európai Versenyügyi Hálózat [*European Competition Network (ECN)*] keretén belül pedig az Európai Bizottság és a tagállamok versenyhatóságai működnek együtt a határon átnyúló versenysértő gyakorlatok során. A belső piacot érintő döntéseiket közlik egymással, amelyre a többi versenyhatóság észrevételt tehet. Ennek következtében lehetőség nyílik a tapasztalatcserére és a legjobb gyakorlati technikák megtalálására.⁷³

A jól működő szabályozási rendszer a versenyre támogató hatással bír. Jobb minőségű termékek, olcsóbb árak, hatékonyabb termelési módszerek stb. mind az egész gazdaság fejlődését segíti elő. Így a gazdaság növekedésének is egyik célját szolgálja a versenyjogi szabályozás. Megfelelő szankciók útján kényszeríthető ki a versenyjogi szabályok betartása és védelme. Így a különböző bírságok, feltételek szabása, és büntetőjogi eszközök szolgálják a hatékony jogérvényesítést. A döntések megszületésekor megfelelő gazdasági és jogi analízis szükséges. Erre tekintettel nem elég csak megtalálni a versenysértő magatartásokat, hanem azok jogsértő voltát is igazolni kell, így a rendelkezésre álló eszközökkel szükséges azokat üldözni és szankcionálni.

A csúcs-technológiai piacon tevékenykedő, így különösen napjainkban a szociális hálót uraló vállalkozások megfelelő jogi keretek nélkül egyes országok választásait is eldönthetik a felhasználók befolyásolásával. Az emberek az olyan rendszereket támogatják, amely megvédi őket, nem pedig, amelyek kárt okoznak nekik. Ez a fajta gondolkodás erősen jelen van a demokráciákban. A verseny védelme és fenntartása így a társadalom alapvető érdekét szolgálja, hiszen annak előnyeit mind a vevők, mind az eladók élvezhetik. Minderre tekintettel fontos, hogy hitelesen, átláthatóan és megfelelően szabályozzák az egyes gazdasági szektorokat, annak érdekében, hogy a piacon a verseny és a kitűzött célok megvalósítása biztosított legyen.

⁷² <https://unctad.org/en/Pages/aboutus.aspx>

⁷³ https://ec.europa.eu/competition/ecn/index_en.html

Felhasznált irodalom

1. [A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának 2016. évi jelentés a versenypolitikáról, Brüsszel, 2017.5.31.](#)

https://ec.europa.eu/competition/publications/annual_report/2016/part1_hu.pdf

2. [A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának 2017. évi jelentés a versenypolitikáról, Brüsszel, 2018.6.18.](#)

https://ec.europa.eu/competition/publications/annual_report/2017/part1_hu.pdf

3. [A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának 2018. évi jelentés a versenypolitikáról, Brüsszel, 2019.07.15.](#)

https://ec.europa.eu/competition/publications/annual_report/2018/part1_hu.pdf

4. Adam SMITH: *Vizsgálódás a Nemzetek Jólétének Természetéről és Okairól*. I. kötet. Budapest, Magyar Közgazdász Társaság, 1940.

5. Anne WITT: From Airtours to Ryanair: Is the More Economic Approach to EU Merger Law Really About More Economics?, *Common Market Law Review*, 49: 217–246, 2012. (2013). <https://ssrn.com/abstract=2362926>

6. AQUINÓI Szent Tamás: *A Summa Theologiae Kérdései a Jogról*. Szent István Társulat, Budapest, 2011.

7. Bruce M. OWEN, and Su SUN, and Wentong ZHENG: China's Competition Policy Reforms: The Antimonopoly Law and Beyond, *Stanford Law and Economics Olin Working Paper*, no. 339. April 2007. <https://ssrn.com/abstract=978810>

8. Commission of the European Communities Communication from the Commisison Services of General Interest in Europe, Brussels, 11.09.1996., <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:1996:0443:FIN:EN:PDF>

9. European Coal and Steel Community European Economic Community European Atomic Energy Community Commission: First Report on Competition Policy (annexed to the „Fifth General Report on the Activites of the Community”, Brussels-Luxemburg, April 1972. https://ec.europa.eu/competition/publications/annual_report/ar_1971_en.pdf

10. Gazdasági Versenyhivatal Beszámoló az Országgyűlés részére 2018 https://gvh.hu/pfile/file?path=/gvh/orszaggyulesi_beszamolok/gvh_ogy_pb_2018&inline=true

11. Gregory J. WERDEN: *Essays on Consumer Welfare and Competition Policy*. March 2, 2009. <https://ssrn.com/abstract=1352032>

12. https://ec.europa.eu/competition/ecn/index_en.html

13. https://gvh.hu/gvh/orszagguylesi_beszamolok
14. <https://www.internationalcompetitionnetwork.org/about/>
15. <http://www.oecd.org/about/>
16. <https://unctad.org/en/Pages/aboutus.aspx>
17. John B. KIRKWOOD AND, Robert H. LANDE: The Fundamental Goal of Antitrust: Protecting Consumers, Not Increasing Efficiency. *Notre Dame Law Review*, vol. 84, Seattle University School of Law Research Paper no. 09-02., 2008. <https://ssrn.com/abstract=1113927>
18. Marianela LOPEZ-GALDOS, Gargi YADAV: *Competition Authorities: Prosecutorial/Non Prosecutorial Systems and the Fight Against Cartels*. In: BENEYTO - MAILLO (szerk.): *The Fight against Hard Core Cartels in Europe, Trends, Challenges and Best International Practices*, Groupe Larcier s.a., 2016.
19. Oliver BUDZINSKI: Pluralism of Competition Policy Paradigms and the Call for Regulatory Diversity. *Philipps-University of Marburg Volkswirtschaftliche Beitrage*, no. 14/2003. October 1, 2003. <https://ssrn.com/abstract=452900>
20. Petit NICOLAS: *Intel, Leveraging Rebates and the Goals of Article 102 TFEU*. May 20, 2015. <https://ssrn.com/abstract=2567628>
21. Prof. Mario MONTI: a radical reform European Commission, SPEECH/02/545, Brüsszel, 2002. november 7.): *IBA Conference on EU Merger Control* https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/SPEECH_02_545
22. Roger D. BLAIR, D. Daniel SOKOL: The Rule of Reason and the Goals of Antitrust: An Economic Approach. *Antitrust Law Journal*, vol. 78, no. 2, 2012, Minnesota Legal Studies Research Paper no. 13-04, April 9, 2012. <https://ssrn.com/abstract=2039337>
23. Stacey L. DOGAN, Mark A. LEMLEY: Antitrust Law and Regulatory Gaming. *Texas Law Review*, Vol. 87, p. 685, 2009, Stanford Law and Economics Olin Working Paper no. 367., October 1, 2008. <https://ssrn.com/abstract=1287221>
24. Spencer Weber WALLER: Antitrust and Social Networking. *North Carolina Law Review*, 2012, October 24, 2011. <https://ssrn.com/abstract=1948690>
25. Susan Beth FARMER: Chapter 9 - Competition Policy and Merger Analysis in Deregulated and Newly Competitive Industries. Edward Elgar Pub, *Penn State Legal Studies Research Paper* No. 05-2008., 2008. <https://ssrn.com/abstract=1138232>

Jogforrások

[1. A Bizottság határozatának összefoglalója \(2009. május 13.\) az EK-Szerződés 82. cikke és az EGT-megállapodás 54. cikke szerinti eljárásról \(COMP/C-3/37.990. ügy - Intel\) 2009/C 227/07, HL C 227/13., 2009.09.22.](#)

2. A Bizottság közleménye – Iránymutatás az EK-Szerződés 82. cikkének az erőfölényben lévő vállalkozások versenykorlátozó visszaélő magatartására történő alkalmazásával kapcsolatos bizottsági jogérvényesítési prioritásokról, HL C45/7., 2009.2.24.
3. Az Európai Unióról szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata HL C 326, 2012.10.26.
4. A tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (Tpv.)
5. Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi törvény (Btk.)
- [6. COMP/C-3/37.990. sz. ügy \(Intel\), HL C227/13., 2009.9.22.](#)
7. Competition Act 1998
8. Enterprise Act 2002
9. Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb (UWG)
10. Ley 15/2007, de 3 de julio, de Defensa de la Competencia
11. Magyar Büntetőjog I-III. - új Btk. - Kommentár a gyakorlat számára, frissítve: 2018. július 31. HVG-ORAC Jogkódex – internetes jogi adatbázis
12. The Sherman Antitrust Act (1890)